

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Sect. I. De cantico Angelorum, Gloria in altissimis Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

O digna vestri carcere,
Gens turbulenta, Regis.

XXIV

Vos astra saltem parcite,
Vestrum fovete solem!
Saturne, sidus temperas,
Acrem remitte brumam!
Æternus hostis audies
Infantia immerentis?
Quis aureum te predicet?
Et ferro & are constas.

XXV

Nil vota possunt supplicis,
Nil commoventur astra.
Plorare perstat algidus
Rigere perstat Infans:
Quis addidit nos lacrymas,
Confundimisque sletum.

Has præ Neronis balneis
Thermas probabit Infans.

XXVI

Vt lectulus sit mollior,
Prætexo corda feno.
Prætexo membra singula,
Nam sunt & ipsa FOENVM.
Quid molior? tam duriter
Cogam cubare Numen?
Ignosce, quamvis marmor est,
Emolles preffendo.

XXVII

Tu lingua præbe calcitrans,
Modestiam professa.
Nullo cubabit rectius
VERBUM Patris torali.

Hoc fata VERBO, Tullii
Demosthenisq; suadam
Quantæ relinques passibus,
Quantæ gradu præbis?

XXVIII

Evolve, Mater, fascias;
Agent vicem lacerti.
His lava, & illud dextera
Ebur ligabo vinculis.
Nec ipse rentet rumpere,
Nec me sinente possit.
Adamantinis est Charitas
Robustior catenis.

XXIX

Abena si quem criminum
Catasta compeditur,
Huc advola, dum Numinis
Inermis ira parcat.

Ligatus est, jam fulminat
Nescit trifurca ferre
Nunc advola severior
Super iridem sedebit.

XXX

Huc serve nummi sordidi,
Huc esuritor auri,
Hic era sulca cautibus,
Hic condidit fodinis.
Hic omnium nunc indiget,
Arente rectus herbâ.

Sed dormit herbas incubans;
Tu quando conquestus es?

XXXI

Huc qui tumentis vertice
Contingis astra, Thraso,
Quem purpura, quem murices,
Quem tota regna velant.
Qui nudus hic abjectus est,

A

Rex est, & Alpha Regum.
Si tu ruborem devoras,
Bis erubescet ostrum.

XXXII

Huc unctæ leno, sordibus verberabit
Ne terras caprinis,
Suadebo scitus arbiter,
Quos ardeas amores.

Iube valere Cypridem,
Est dignior MARIA;
Iube valere solum,
Est dignior MARTIA.

XXXIII

Huc quisquis alti pectoris, aut any
Qui Christianus audis,
Qui porrigis te latius,
Quam vita porrigatur.

Hinc discite mores fingere,
Implere nomen ingens.
Quid expectas, quid oderis,
Murus docebit Infans.

B

Ita canimus, seu potius gemimus nos ex infima plebe musici, rauci & sordidi mendiculi. Longè suavius cantant beati calites, quorum caelestem harmoniam in hunc locum studio sepositam capite sequenti exequemur.

CAPUT IX.

De Angelorum ad Christi Nascantis curias caelesti symphoniâ.

ELIAS VATES, quod Regum Volumina testantur, non antè vaticinari orsus est, quam psalterium fuisset adductus. Christus Servator orbis non prius à pastoribus vult salutari, quam cæli Plaltæ in aëre coeperint modulari. Salomone Rege dicto, quod in cælo de codices memorie produnt, ascendit universa multitudo post eum, & populus canentium tibi; & letantium gaudio magno: & insonuit terra à clamore eorum. Pacifico Salomone nostro in lucem edito Angelorum universa multitudo descendit, summum gaudium testata novis cantibus, quibus demum orbis totus personuit. Iobus interrogans. *Concentium calisat, quis dormire facit?* Pervigiles omnino sunt caelestes hi aulædi, qui nocte sacrâ suis modulis aërem permulserunt. De hac caelium harmoniâ dignissimum est uberrimè disferere. Hic nemo me fusioem culpet. Quod res est, fateor, Musicam amo.

§. I. De Cantico Angelorum, Gloria in altissimis DEO.

ET subito, ait beatus Lucas, facta est cum Angelo multitudo militiæ caelestis laudantium Deum. Vti probabilissimum est omnes omnino Angelos cum Christo ad supremum iudicium descensuros: ita profus creditibile, omnes beatas mentes in terram sese demisisse ad sui regis cunabula, ita quidem ut nullus caelestium animorum (quod Alphonsus Salmeron docet) in caelo tunc remanserit, tamquam universi suum regem cominus adoraturi ad dictam legem: *Adorent eum omnes Angeli.* Videntur boni genii erubuisse caelum habitare, conditore in terrâ sponte abjecto. Adfuerunt igitur suo Principi obsequia sua delaturi, sacramento dicturi & in leges juraturi. Quod Angeli laudaverint Deum, suo nos, inquit Beda, instrunt exemplo. Illi autem ad pastores misso tabellario sese caelestis exercitus adjunxit, ne unius parva videretur auctoritas, & ut fide prout Ambros. loquitur, divina curia adstrueret; & ne paupertate Christi offenderentur pastores. Rectè autem exercitus Angelorum Deum sabaoth, Dominum exercituum laudavit. Militiam vocat

B. Lu.

Quo B. Lucas hanc multitudinem Angelorum vocat militem.

B. Lucas hanc multitudinem, propter ordinem, fortitudinem, majestatem, quæ est in his cæli legionibus. Deinde Christus venerat, ut bellum capesseret, & illum fortem armatum fortior ipse vinceret. Atque uti militiæ coplures sunt manipuli, centuræ, cohortes, copie, legiones, ita & multitudo Angelorum non exhierarchia aut ordine uno convenerat. Verosimile autem est illos Angelorum exercitum tum demum post expositum pastoribus nuntium ad volasse, nec auditos tantum esse, sed & visos.

Deo, c. 1. v. 10. Graeci legunt: In terra hominum bona voluntas, hoc est, acceptio & benevolentia Dei. Bellum inter caelum & terram per incarnationem Verbi sublatum est.

Divinum Angelorum melos fuit: Gloria in altissimis Deo, & in terra pax hominibus bona voluntatis. Hic Angelorum salutare Hebræo, pacis nomine, omnem salutem & prosperitatem imprecantur, & quidem iis hominibus, qui bonam habent voluntatem. * Cum inter caelum & terram diuturnum bellum arserit, id demum pace per nuptias inter Verbum & Humanitatem stabilita sublatum est. Quid mirum ab Angelis præconibus pacem proclamari turbidis & iracundis hominibus, cum ille toties læsus, tamque graviter offensus Deus ad pedes nostros jaceat, & pacem quasi supplex offerat, imò lacrymans petat, paratus luere omnia, quæ à nobis offensa Numini deberentur. Pax igitur sit hominibus illis qui vel propensam habent voluntatem ad divinam hanc pacem & misericordiam amplectendam, vel quos optimus Deus ad æternam vitam electos bonam profequitur voluntate. Triplex olim discordia vigeabat: gravissima omnium inter Deum & homines: altera inter Angelos & homines: tertia inter ipsosmet homines. Pax igitur terræ restituta, has inimicitias omnes sopivit. Pax ista jure meritisimo Domini pax appellanda. Quod nomen Gedeonis altari indidit. Nam adificavit ibi Gedeon altare Domino, vocavitque illud Domini pax, usque in presentem diem.

De pace palmarum ferarum applausus.

Huic paci certatim præfati Patres applaudent. Beatus Maximus, Si tibi, ait, animi videsunt, Angelos collaudantes admirare: si credis vilia, crede & miracula. Aureus Orator Chrysostronus, Olim, inquit, Angeli ad puniendum mittebantur, nunc canunt, & gratias agunt. Gregorius Magnus Pontifex Summus de his Angelis dixit: Gaudet suum numerum impleri. Idem pæne pronuntiavit Origenes: Gaudet venisse medium, qui præter quod ipsi non poterant. Et D. Cyrillus, Pax, inquit, per Christum facta, qui nos Deo reconciliavit, duosque populos in unum pacificavit, catholicos & terrenos in unum gregem composuit.

Et factum est, ut discesserunt ab eis Angeli in caelum.

Quis ambigat cantantes, & divinam bonitatem laudantes in caelum esse reversos? Redierunt autem tamquam abundi venia à suo Domino concessa, nam Dominus ipse diutius in hac laboris & doloris valle decreverat hæreret. Ita subinde comiter & perhumaniter Principes agunt, qui à palatino comitatu ad pauperis alicujus aedes deducti, redire jubent omne famulatum alicuium, ipsi soli cum amico paupere mansuri. Sed erigamus dictionem aliquantulum: volemus & cantemus cum beatis mentibus.

§. II. Gaudia inter merores; cantus inter lacrymas.

Hoc tandè die, seu potius hoc elapsè noctis meridie, tellus vario scelere deformis, & caelum factiofo cive vacuum, lætari, illa formam aliam, hoc alios cives sperare cepit. Natus nobis est Princeps, natus Servator. Matrem cepit habere, qui creavit ipsam Matrem. Omnia novo vultu, novis deliciis perfusa. Iam coelum terræ amicum gratulatur, terra insolenti plausu remugiens gratulanti caelo respondat. Sidera diceres loco emota ad festas choreas præcunte Lunâ subsultare. Verè hodie

Accensum multo caelum telluris amore, Conjugis in gremium vorantes impluit imbres, & adeo largiter, ut mox omnia ridere ceperint. Sed

A heu! video quod mihi guttis prægnantes reddat oculos, & certè lacrymas jam parturitur, funebrem partum edituri, ni suffocem. Video lætiam dolentem, & frigentem flammam. Video oceanum sitientem, copiam indigentem, satietatem esurientem. Video involutum fasciis Deum. Et cui adeo cornea fibra, etjus oculi tam duri silices, ut ab illis nec guttam exorèt, si cernat Deum infantè, uti vultu genis vagientem, & tenellis imbribus pluentem, non ex atrato caelo, sed ex rubicundis oculis? Illum quidem superi ut regem reverentur, sed ubi Scipionis Allobrici argentea vasa? ubi Drusillani Rotundi lanx quin genaria? ubi Persarum Regum vitæ atrica? ubi Amyntæ racemi ex unionibus faberrime elaborati? ubi Cyri domus à Memnone candidissimis lapidibus, & auro revinctis extructa? ubi capaces Heliadum crustæ, & inæquales Virronis berylli? ubi Dionis Syracusani nebalosa slynnata, carbasi que textiles vanti? O regis nimiam egestatem! palatium illi præbet fordens caula; pro cocineâ gausapâ stipula est triste fodicians; pro lectulo eburneo horridi præsepis fragmenta & cunæ è cespite, pro perdicum plumis palustres cannae, pro thureis nubibus sæva stabulæ mephitis. Sed quid huic supellectili illacrymor? Hic divites sunt & summae. Abite lacrymae, quis enim rex ille tam opulentus, cujus genethlia effusum in terras caelum cecinerit? Noster hic est, quem non infelix ille populis augurium Cometes, sed novum sidus nuntiat, sidus omni Dionæo astris fulgentius. Noster hic est, quem caelum phalanges divino carmine toti orbis divulgant. Regius Psaltes cantabat olim: Laudate Psal. 148. Dominum de caelis, laudate eum in excelsis. Nos jam vertimus & cantamus: Laudate Dominum in stabulis, laudate eum in infimis. Nimirum cogitat Christus mature inter pecudes assuescere (ne miremini, ô Angeli) progressu aetatis hic ipse Dominus inter bestias esurire, inter latrones mortem appetet. Sed fas mihi sit, Christe, cunas tuas deserere, ad quas non philologi, sed Philothei vocantur, aut etiam illi, sed ut sine istis: Fas sit, divine Puer, antro egressi & auribus haurire modulantis illius coetibus suavissimum nectare.

Amitemi, uti me docet Julius Obsequens, Consulibus Romæ Servilio Capione & Atilio Sarrano, cum ex ancilla puer nasceretur, dixit: Ave. Hic dies ille auspiciatus est, quo puerum Virgo enixa, quæ se ancillam vocarat, & non erat, & hoc illud Ave est, quod hodie caelestes genu concinunt dulcissimis modis. Et, ô Deus, quid visum, quid auditum in aère? Discursu triumphali completur magnum hoc inane, auræ renident ferenâ facie, audiuntur cantus ultra cuncta vocum oblectamina. Putes canoras aviculas prolectante vernò tempore, concentus suaves adsonare. Credas arbores Austrinis laxatas fratribus germine foliorum vestiri, & clementi brachiorum metu dulces strepitus obfibilare. Censeas magno procellarum sedato fragore, ac turbido fluctuum tumore posito mare quietas alluvies temperare, caelum autem nubiloso squalore rejecto, nudo sudorque luminis proprii splendore candere; ridere, gestire omnia.

§. III. Novi Orphei è caelo regati canunt. Si fides fabulis est, Orpheus in silvis cantavit, inter Delphinas Arion. Ille exilio multatus, hic navigio præcipitatus; ille immanium bestiarum delinctor, hic misericordium belluarum oblectator; ambo miserimi cantores, quia non sponte ad laudem, sed necessario ad salutem cantarunt. Eos ego impenitus admiraret, si hominibus potius placuissent, quam bestiis. Et quis hominum satis miretur caelestes illos Orpheos, qui non per solitudinem, sed per aeris amplissimos campos diffuderunt inauditum melos? Eos

Psal. 148. vers. 1.

Angeli per amplissimos aeris campos inauditum melos diffuderunt.

Handwritten notes in the right margin, including 'LUCAS' and other illegible characters.

Handwritten notes in the right margin, including 'ORPHEUS' and other illegible characters.